

sunt : sic parentibus gignentibus et malo concupiscentiæ bene utentibus non imputandum est, quod cum eo malo filii nascuntur, sed quod bonum sunt. Non autem ideo, sicut putas : A diabolo ducitur origo nascentium, » in quantum homines sunt : « Quia dicitur a diabolo esse origo peccati, sine quo nullus nascitur hominum. Neque enim quia origo mortis a diabolo est, ideo ab illo est origo mortalium.

LVI. « Rimam quæris inter tot innocentiae præsidia qua potuerit intrare peccatum : » cum tibi ostendat apostolus Paulus, non rimam, sed apertissimam januam, dicens : « Per unum hominem peccatum intravit in mundum, et per peccatum mors, et ita in omnes homines » pertransiit¹. » Sed hæc tacens verba, dicis tua, « Quia per opus Dei opus diaboli transire non sinitur : » cum homines sint opus Dei, peccatum autem opus diaboli, quod dicit Apostolus in omnes pertransisse. Clamas : « Si natura per Deum est, non potest in ea esse originale malum : quasi non alius religiosius sibi clamare videatur : Si natura per Deum est, non potest ex ea nasci ullum malum, aut non potest in ea esse ullum malum. Et tamen falsum est : quia nec oriri malum potest, nisi ex natura ; nec ubi sit habet, si non fuerit in natura. Confiteor igitur opus Dei esse qui nascitur, etiam trahens originale malum ; quoniam quod in illo Dei opus est, bonum est : quia bonum est opus Dei etiam cum malo, non solum in parvulis, verumetiam in quibuslibet ætatibus, hoc est, substantia, forma, vita, sensus, ratio, cæteraque omnia bona, etiam in quocumque homine malo. Quis autem operatur ut vivat homo, nisi in quo vivimus, movemur, et sumus² ? Id autem operatur occulto quodam opere beneficentiæ suæ, exceptis alimentis per-

¹ Rom. v, 12, — ² Act. xvii, 28.

spicuis quibus extrinsecus sustinemur. Qui ergo operatur ut vivat homo, quamvis conversatione vitiosa ; ipse operatur ut nascatur homo, quamvis origine vitiosa.

LVII. Quid est autem, quod propositis aliis ex libro meo verbis meis fingis quod dixerim, « Aliam fuisse nuptiarum institutionem ante peccatum Adæ, quæ sine concupiscentia, sine motu corporum, sine necessitate sexuum esse potuissent ? » Detrahe nuptiis concupiscentiam qua caro concupiscit adversus spiritum ; detrahe malum contra quod pugnas gloriosa exercens continentiae virtute certamina ; et non opus est ut cætera detrahas, si nuptias quæris quales ante peccatum primorum hominum esse potuerunt. Sine motu enim corporum et sine necessitate sexuum quis unquam ullas nuptias cogitavit ? Sed bellum quod in se casti sentiunt, sive continentes, sive etiam conjugati, hoc dicimus in paradiso ante peccatum nullo modo esse potuisse. Ipsæ ergo etiam nunc sunt nuptiæ, sed in generandis filiis tunc nullo malo uterentur, nunc concupiscentiæ malo bene utuntur. Quo malo sua bona non perdiderunt, in castitatis fide, in conjunctionis fœdere, in propaginis germine. Adhæreret ergo tunc etiam vir uxori ut gignerent filios ; non tamen haberent in carne motum libidinis turbidæ, sed tranquillæ tantummodo voluntatis, qua imperamus cæteris membris.

LVIII. Arguis me, « Quod eos parvulos qui mundum impleverunt, pro quibus Christus mortuus est, diaboli opus, et de morbo natos, et ab exordio reos definiam. » Parvuli opus diaboli substantialiter non sunt : sed opere diaboli originaliter rei sunt. Et ideo Christus, quod et ipse confiteris, etiam pro parvulis mortuus est ; quia et ad ipsos pertinet sanguis, qui in remissionem fusus est peccatorum¹ : a quo illos sanguine facitis alienos, cum eos

¹ Matth. xxvi, 28.

negatis trahere originale peccatum. Nec succenseas, quod concupiscentiam dixi morbum, cui et tu confessus es provisum fuisse remedium. Exordium vero parvulorum, ex quo nascerentur, in Adam fuit, quo per peccatum vitiato atque damnato, alterum eis Christus, ex quo renascerentur, instituit.

LIX. « Si ante peccatum, inquis, per Deum creatum est unde homines nascerentur, per diabolum autem unde parentes commoverentur; ascribitur sine dubio sanctitas nascentibus, et culpa generantibus. » Quid dicis, « Parentes commoverentur? » Si pietate voluntatis, qua optat filios quisque suscipere; et hoc per Deum institutum: si autem perturbatione libidinis, cui nec excitandæ nec auferendæ sufficit voluntatis arbitrium; naturæ vulnus est de prævaricatione, quam diabolus persuasit, inflictum. Recte itaque a me dictum est¹, « Fieret sine isto morbo seminatio filiorum in corpore vitæ illius, sine quo nunc fieri non potest in corpore mortis hujus. »

LX. Quod autem argumentaris, « Ad bonum fœcunditatis parvulos pertinere, quæ Dei benedictione ante morbum libidinis instituta est; non ad ipsum libidinis morbum, si postea peccantibus accidit; atque ideo sanctitatem ascribendam esse nascentibus, et generantibus culpam: » non attendis peccato illo magno universam in deterius mutatam fuisse naturam, unde fuerat propago ducenda. Sic enim posses dicere, Evam solam, non cæteras fœminas dolores parturitionis sentire debuisse: quoniam benedictio qua dictum est: « Crescite et multiplicamini²; » ex qua filii procreantur, ante facta est quam fuisset muliebris sexus illa maledictione punitus. Sed si hoc dixerimus, utique respondebitur, sicut ex peccato illo, ita ex maledicto in pejus totam mutatam fuisse

¹ Lib. I. de Naptiis, c. I. — ² Gen. I, 28.

naturam, unde trahitur originale peccatum et jugum grave super filios Adam.

LXI. Non enim, sicut tu argumentaris¹: « Judæum sub lege positum describebat Apostolus dicentem: « Scio » quia non habitat in me, » hoc est, in carne mea bonum: et, « Non ego operor illud, sed quod habitat in » me peccatum: » et, « Mihi malum adjacet: » et, « Vi- » deo aliam legem in membris meis repugnantem legi » mentis meæ²: » sed describebat humanam in hac corruptibili carne naturam, non opere Dei cum vitio primitus institutam, sed ex voluntatis arbitrio veniente primorum hominum vitio sauciatam. Cujus enim vox est: « Infelix ego homo, qui me liberabit de corpore mortis » hujus? Gratia Dei per Jesum Christum Dominum nostrum³. » Numquid Judæi? Absit: sed sine dubitatione Christiani. Ejus ergo voces sunt etiam illæ superiores, ex quibus hæc consequenter expressa est. Ipse enim dixit: « Gratia Dei me liberabit de corpore mortis hujus per » Jesum Christum Dominum nostrum; » qui dicebat: « Video aliam legem in membris meis repugnantem legi » mentis meæ. »

LXII. Sed ne forte istam catechumeni existimes vocem lavacrum regenerationis adhuc sperantis, post quod lavacrum nullam legem peccati resistentem legi mentis, habiturus esset in membris, (quanquam tu ipse, sicut de te vis credamus, adversus hujus concupiscentiæ malum, per continentiae bonum, gloriosa certamina post lavacrum regenerationis exerceas,) recole tamen quid scribat ad Galatas, certe homines baptizatos. « Dico autem, inquit, spiritu ambulate, et concupiscentias carnis ne perfeceritis⁴. » Non ait, ne feceritis; quia eas

¹ Confer lib. de gratia Christianum, c. 39. et lib. I. cont. duas epist. Pelag. cap. 8-10. — ² Rom. VII, 18-23. — ³ Ibid. 24. — ⁴ Galat. V, 16.

non habere non poterant : sed, « Ne perfeceritis; » id est, ne opera earum, consensu voluntatis impleatis : « Caro enim, inquit, concupiscit adversus spiritum, et » spiritus adversus carnem. Hæc enim invicem adversantur, ut non ea quæ vultis faciatis¹. » Vide si non hoc est ad Romanos : « Non enim quod volo facio bonum, » sed quod nolo malum hoc ago². » Deinde ad Galatas addit et dicit : « Quod si Spiritu ducimini, non adhuc » estis sub lege³. » Vide si non hoc est ad Romanos : « Jam non ego operor illud : » et, « Condelector legi » Dei secundum interiorem hominem : » et, « Non regnet peccatum in vestro mortali corpore, ad obediendum » desideriis ejus⁴. » Si enim non obediatur concupiscentiis, quas necesse est esse in carne peccati atque in corpore mortis hujus non perficietur quod perfici vetat Apostolus dicens : « Concupiscentias carnis ne perfeceritis. » Ipsa quippe sunt opera, de quibus totum mire sequitur, et dicit : « Manifesta autem sunt opera carnis, » quæ sunt fornicationes, immunditiæ, luxuriæ, idolorum servitus, et cætera⁵. » Si ergo non consentiatur concupiscentiis carnis, quamvis agantur motibus, non tamen perficientur operibus. Proinde cum caro concupiscit adversus spiritum et spiritus adversus carnem, ut non ea quæ volumus faciamus; nec carnis perficiuntur concupiscentiæ, quamvis fiant; nec nostra perficiuntur bona opera, quamvis fiant. Sicut enim tunc perficitur carnis concupiscentia, cum consentit ei spiritus ad opera mala, ut non concupiscat adversus illam, sed cum illa : sic et bona opera nostra tunc perficientur, quando ita spiritui caro consenserit, ut adversus eum etiam ipsa non concupiscat. Hoc enim volumus, cum perfectionem jus-

¹ Galat. v, 17. — ² Rom. vii, 20, 22. — ³ Galat. v, 18. — ⁴ Rom. vi, 12. — ⁵ Galat. v, 16.

titiae concupiscimus; hoc intentione non intermissa velle debemus : sed quia id perficere in ista corruptibili carne non possumus, ideo dixit ad Romanos : « Velle adjacet » mihi, perficere autem bonum non invenio¹. » Vel sicut habent codices græci : « Velle adjacet mihi, perficere » autem bonum non : » id est, non mihi adjacet perficere bonum. Non ait, facere; sed, perficere bonum. Quia facere bonum, est post concupiscentias non ire² : perficere autem bonum, est non concupiscere. Quod ergo est ad Galatas : « Concupiscentias carnis ne perfeceritis³ : » hoc e contrario est ad Romanos : « Perficere autem bonum non invenio. » Quia nec illæ perficiuntur in malo, quando eis non accedit nostræ voluntatis assensus : nec nostra voluntas perficitur in bono, quandiu illarum cui non consentimus permanet motus. Ipse autem conflictus, in quo etiam baptizati velut in agone decertant, cum caro concupiscit adversus spiritum et spiritus adversus carnem; ubi et spiritus facit bonum opus, non consentiendo concupiscentiæ malæ, sed non perficit, quia ipsa mala desideria non absumit; et caro facit malum desiderium, sed nec ipsa perficit, quia non sibi consentiente spiritu, et ipsa ad opera damnanda non pervenit : iste ergo conflictus non Judæorum, nec quorumlibet aliorum, sed plane Christianorum fidelium et bene vivendo in hoc certamine laborantium, breviter ostenditur ad Romanos, ubi ait : « Igitur ipse ego mente servio legi Dei, carne autem legi peccati⁴. »

LXIII. Si ergo hæc est conditio in corpore mortis hujus, (quæ utique non fuit in paradiso, in corpore vitæ illius;) procul dubio satis evidenter apparet, unde trahant parvuli obligationem peccati cum carnaliter nascuntur, quæ non solvitur nisi cum spiritualiter renascuntur,

¹ Rom, vii, 18. — ² Eccli. xviii, 30. — ³ Galat. v, 16. — ⁴ Rom. vii, 25.

tur. Non enim hanc trahunt ex opere, quo humanam Deus naturam fecit; sed ex vulnere, quod naturæ humanæ hostis infixit. Non hostis secundum Manichæos prosiliens ex natura mali, quam non condidit Deus; sed hostis angelus quondam ex opere Dei bonus, ex opere suo factus malus. Qui se primum vulnerando prostravit, ut elisus elideret, et per malam suasionem prævaricationis vulnus infligeret; unde genus humanum, etiam in his qui viam Dei ambulant, claudicaret.

LXIV. Et tamen succenses mihi quia dixi¹: « Hæc enim quæ ob impudentibus impudenter laudatur, pudenda concupiscentia: » et iratus impudentius multa dicis, vos extollens: « Tanquam Scripturis sanctis et rationi certissimæ congruentes, eo proposito non esse in natura malum defendatis, ut ad virtutum studia homines incitetis; inculcantes nullum culmen ita arduum esse virtutis, ut non ad illud adjuvante Deo mens queat fidelis evadere; atque ob hoc dicatis, non esse in carne mali necessitatem, ut erubescat unusquisque laudabiliter conditus, deformiter vivere, ac sic pudor turpi occurrat ignaviæ de commendatione nobilitatis ingenitæ: » et cætera hujusmodi, quæ satis eloquenter in vestra prædicatione jactasti, nos contra deprimens, et dicens: « Quod dubium non sit eversionem sanctitatis, contaminationem pudicitiae, morum labem nostris convenire, imo inesse dogmatibus: neque id esse me negaturum, qui ideo, sicut dicis, in naturæ invidiam malæ conversationis sordes refundo, ut peccantibus metum demam; quorum obscenitates, Apostolorum et Sanctorum omnium consolor injuriis, eo quod vas aureum apostolum Paulum sæpe dixisse commemorem: « Non enim quod volo bo-

¹ Lib. 1. de Nuptiis et Concup. cap. 1.

» num hoc ago, sed quod odi malum illud facio¹: » et cætera hujusmodi.

LXV. Verumtamen vos laudans, nos arguens, adversus concupiscentiæ malum pugnans, et pugnando confiteris, quod loquendo negas. Atque ita vis videri te culmen ascendisse virtutis, ut in ipso culmine, quo te existimas evasisse, cum persequente concupiscentia, tanquam in arce confligas, et quantumlibet ex loco superiore, tamen cum hoste interno dimicare non desinas. Nec erubescis concupiscentiam, quæ te amplius perdet sine dubitatione si vicerit, laudare adversus eum, qui te perditum etiam cum vincit inquit: maxime quia in fine ejusdem libri tui dicis: « Quod non sit alia mei sensus intentio, quam ad inferendum virtutibus bellum in vitiorum sacramenta jurare, et ad excidium civitatis Dei, omni astu, omni furore conniti, adipiscendæ castitatis desperatione repugnantes turpitudini territare, mentiri me tantas obscenæ libidinis vires, ut eam ratio regere ac frenare non possit, cui nec Apostolorum legio repugnaverit. » Hæc de me prorsus ipse mentiris. Ego enim non infero virtutibus bellum; sed vitiis, quantum adjuvor, infero, et inferendum esse proclamo. Quod si et tu facis, quid est quod laudas, cum quibus pugnans? Quomodo virtute hostes debellare te credam, quos verbo lacerare non audes? Si ambo concupiscentiam debellamus, quare non ambo vituperamus? Quam te jactas expugnare continentia, quare non vis damnare sententia? Mentiri me dicis tantas libidinis vires, ut eam ratio regere ac frenare non possit. Ecce ego non dico tantas libidinis vires, ut humana ratio divinitus accensa et adjuta eam regere ac frenare non possit: sed tu quare negas malum esse, quod si non

¹ Rom. vii, 15.

frenetur occidit? Ecce ego voce qua possum, quod me negare asseris clamo; Apostolorum legionem repugnasse libidini, utique repugnanti: tu qui nos fecisse Apostolis calumniaris et velut indignaris injuriam, cur et illorum et tuam exornas laudibus inimicam? Quis eam defendat, cui legio repugnavit Apostolorum, nisi hostis Apostolorum?

LXVI. Ita-ne habere tecum libido et amicitiam meretur et bellum, ut abs te et expugnetur in te, et defendatur adversus me? Bellum vestrum latet, amicitia patet: ex hoc quod patet, suspectum facis esse quod latet. Quid enim vis credamus de bello quod geritis in aperto, quorum amicitiam cernimus in aperto? Quomodo vis ut arbitremur adversus aculeum te dimicare libidinis, cum libros impleas laude libidinis? Verum ecce vinco suspicionem meam: expugnare te credo quod laudas; sed laudare te doleo quod expugnas. Ex isto igitur et cum isto malo, quod a te quoque credimus expugnari, homo generatur, quem negas regeneratione salvari. Isto enim conjugati bene utuntur, quo continentis melius non utuntur. Porro si malum est, quo caro concupiscit adversus spiritum, cui malo, sicut fateris, Apostolorum legio repugnavit; hoc utentes conjugati, procul dubio non bono bene utuntur, sed malo. Ex hoc igitur et cum hoc filii generati regenerandi sunt, ut liberentur a malo. Hoc enim originali malo etiam parentes illorum rei nati sunt, etsi ab hoc reatu renascendo sunt liberati. Quid autem vellemus ut gignerent, non unde renati, sed unde nati sunt, nisi quod et ipsi nati sunt? Reos ergo: quia et ipsi rei nati, et generantes inde unde nati sunt, non aliud potuerunt generare quam nati sunt. Unde autem renati, inde a reatu cum quo nati sunt liberati. Ac per hoc et illi quos reos liberati generaverunt, eadem sunt regenera-

tione liberandi. Ex hoc enim malo rei nati sunt, quo bene utuntur renati, ut nascantur regenerandi. Contra quod malum si non pugnas, pugnantibus crede: si pugnas, adversarium confitere; et noli laudando morbum, habere amicum, quem pugnando experiris inimicum.